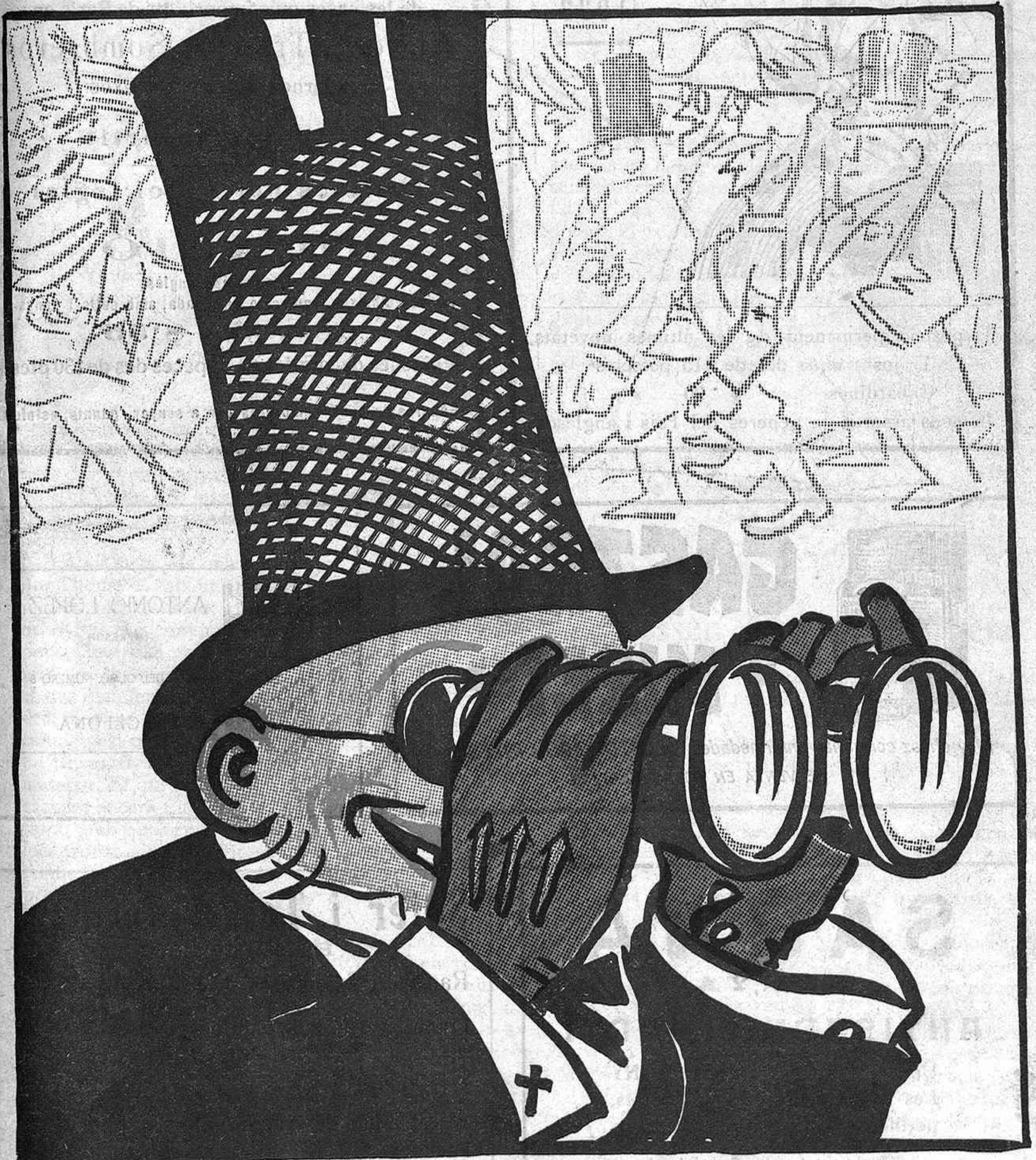

RESERVA A LA BIBLIOTECA
MUSEO DEL BARCELONÉS

Barcelona 20 d'octubre de 1922

L'Esquella de la Torratxa

Ay XLV Número 2276 15 cèntims — Atrassats, 30

JA TORNA...

—Sobre tot que no concedeixi cap més dècima a l'Ajuntament.

Sastreria SERRA

Pla de la Boqueria, 8, Rambla.-Barcelona

TEMPORADA
d'hivern
1922

Exposició permanent de les últimes novetats
Trajos a mida des de 115 pessetes
Gabardines » » 90 »
Immens assortit en gèneres del País i anglesos

GRANS MAGATZEMS

DAMIANS

EXPOSICIÓ DE MODELS

de les cases més importants de Paris en
Abrics - Trajos - Sombreros
i adorns per als mateixos

Grandiós assortit

en
Articles per a Col·legial

OCASIÓ

Camises crêpe anglès,
variats dibuixos, confecció esmerada, amb colls i punys a
pessetes 8'55

Vaixelles decorades de 73 peces des de 130 ptes.

Gèneres de punt, sombreros per a senyor, guants, estufes

GASTROL

★ MIRET ★

Muy eficaz contra las enfermedades del ESTÓMAGO e INTESTINOS
DE VENTA EN TODAS PARTES

ANTONIO LÓPEZ

IMPRESOR

CALLE DEL'OLMO, NÚMERO 8

BARCELONA

SARNA

(RONYA)

ANTISARNIC MARTI

Unic que la cura SENSE BANY
Les seves imitacions són cares,
perilloses i de olor repugnant.

Es ven a totes les Farmàcies i

Parlament, 17

BARCELONA

Soler i Torra Germans

BANQUERS

Rambla d'Estudis n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Compra i venda de valors - Ordres de Borsa
Canvi de monedes

Girs sobre l'estranger - Comptes corrents

Admetem dipòsits de valors en custòdia
Facilem OR per a pagaments a DUANES

NOTA IMPORTANT: Revisem curosament les amortitzacions

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRO NICA

CINEGETICA

(De Francis Miomandre)

Per a caçar es necessiten quatre coses: llicència, escopeta, trajo i caça.

La *llicència* o permís vé a ésser com un paraigües; sempre plou quan no'l porteu i quan el porteu mai plou. Cap guardabosc us demanarà la llicència mes que quan us l'haveu deixada a casa.

Tots els permisos suposen una competència en qui té d'usar-los; així el de xòfer no's dona més que als qui han demostrat que saben guiar un auto, vint-i-cinc metres al menys, sense fer cap desgràcia. Emperò el de caça és diferent; aquest autoritza a engegar trets per la muntanya sense que això suposi, per part del qui ho fa, cap mena d'habilitat. Es per això que l'Estat no's fa responsable dels accidents d'aquest joc perillós.

La *escopeta*. Es una joguina, i, com ja és sabut que l'home és sols un noi gran, li cal jugar. Els uns juguen amb el bastó; altres amb idees generals (que no és pas el joc menys perillós) i altres amb una escopeta. Mentre la unta, la munta i la desmunta, el mateix que quan tira, no pensa amb res més que amb el que està fent, i es distreu. Es clar que també podria mostrar la seva punteria foradant cartrons o trencant pipes; però això no és un esport prou masclé.

El *vestit*. Es més indispensable que la escopeta mateixa. El qui porta un trajo de caçador ja és un caçador encara que vagi sense arma. Es un vestit baratet; amb qualsevol trajo vell vos el podeu fer, i com més tronat sigui millor; així no semblareu novicis. Amb tal que porteu una *bruseta-caçadora* i aneu proveït dels arreus del cas, sarró, bota, *canana*, etc., ja anireu vestit com cal.

Si la vostra butxaca us permet no haver d'aprofitar deixalles, el sastre us farà un vestit nou, un trajo de caçador elegant; però tingueu la precaució, abans de posar-vos-el, de fer-lo malbé una mica, doncs un vestit nou de trinca per a anar a caçar és sempre un xic grotesc. Tingueu-ho present per a que els vostres companys no's riguin de vosaltres.

La *caça*. No és indispensable que un mateix la mati. Al vespre, de retorn, pot comprar-se en qualsevol *colmado*. Així ho fan els caçadors poc afortunats o bé els qui per raons, diguem-ne *sentimentals*, no han tingut ocasió d'anar personalment allà on haurien pogut demostrar la llur habilitat, emperò que no

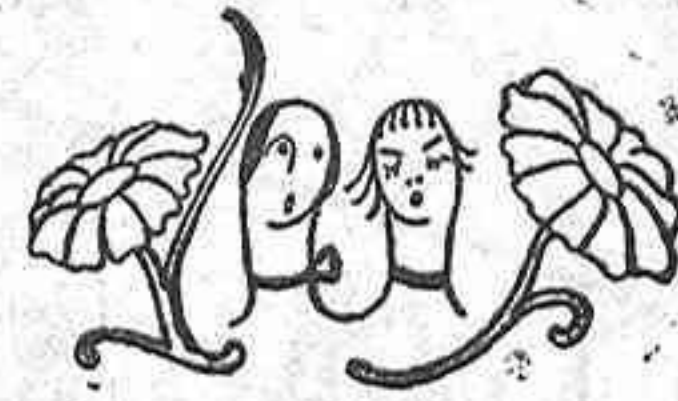
els convé arribar a casa sense una prova plena de que han estat de cacera.

D'altra banda, això dels caçadors sortosos van escassos, i es comprèn que així sigui: n'hi ha tants i és tan perseguida la caça, que totes les llebres pateixen del cor.

Per això és que molts, tot i essent bons caçadors, tiren amb perdigons de plata. El principal és poder contar als amics totes aquelles *verídiques* històries de costum.

Potser algun llegidor estranyarà que parlant de caceres no haguem esmentat el gos. No ho havem fet senzillament perquè el pobre gos, el fidel amic de l'home, en les caceres hi fa un paper ridícol. Cal dir-ho: el gos *sap* que no n'hi ha de caça, i si va davant del caçador treient un pam de llengua i, de tant en tant, udola, és per a ajudar-lo a fer la comèdia. Fa com si vegés alguna peça per a que el seu amo engegui l'escopeta. I, de vegades, el caçador ho fa i ho fa tan bé que és ell, el pobre gos, qui reb la perdigonada... No, val més no portar-ne, creguin!

C. PRATS (trad.)

Mossèn Costa i Llobera

Mentre estava predicant a l'església de les Tereses, de Palma, dilluns passat, morí sobtadament Mossèn Costa i Llobera.

Profonda ha sigut la emoció que ens ha causat la mort del gran poeta mallorquí, columna fermíssima de la literatura catalana.

Mossèn Miquel Costa i Llobera, nasqué a Pollensa l'any 1854 i tota la seva joventut la passà dedicat a l'estudi de la seva carrera, essent l'any 1909 nomenat canonge de la Seu de Palma, i al conreu de la poesia en la que arribà a assolir el prestigi que era degut a la seva depuració, noblesa i claretat.

Quan comptava tot just vint anys, li donaren l'accés a *la Viola* als Jocs Florals de Barcelona. Al mateix certàmen de l'any següent li fou premiat el *Pí de Formentor*, la poesia d'ell tan formosa.

L'any 1902, fou proclamat Mestre en Gai Saber; l'any 1906, presidí els Jocs Florals de la nostra ciutat, el 1907, els de Palma i el 1908, els de Girona.

Descansi en pau el gran poeta, que Mallorca i Catalunya, abraçades com estan sempre, estrenyin els seus llaços d'amor an aquest moment de greu dolor i servin per a sempre més el record de l'home eminent, quin esperit passarà a ésser essència de la fama immortal.

La mentida del contagi

Les autoritats, per a combatre quatre casos de peste bubònica que hi han, i que són els quatre casos que's donen cada any, han decretat l'extermini de les rates. Les rates i les pusses són els veïcols del contagi.

Es molt possible; però no hi creiem amb les rates ni amb el contagi. De rates n'hi han a milions, perquè Barcelona té dues poblacions: una d'homes que viuen damunt de les clavegueres, i una altra de rates que viuen dins de les clavegueres. Doncs fins ara no s'ha trobat ni una rata contagiada.

—Es que ara s'estan contagiant, i el perill serà dintre d'uns quants mesos—ens han respost.

Molt possible, però és que el contagi directe tampoc existeix. Ho afirma un metge.

—Mireu—ens digué.—Al Poble Nou hi va haver un cas sospitós, que el metge municipal se va apressar a denunciar, però el metge de la casa sostingué que no, que aquell cas no era sospitós. La família se posà al costat del metge particular contra el municipal. Els veïns se posaren al costat de la família, i el Poble Nou al costat dels veïns, i quan intentaren emportar-se al malalt, el poble s'avalotà, l'agafà i el passejà a coll-i-bè!

Nosaltres fem un gest d'horror.

—Doncs bé, ni un se va contagiar. El malalt se va morir, naturalment, però de contagiats ni un.

Els autobusos

Ja els tenim aquí.

Són massa amples, massa aplastats—diuen els que s'interessen per l'aspecte bell de les coses.—Els de París són més bonics!—I també els de Londres.—No, els de Londres són lletjos!—I perquè no porten imperial, aquí on tenim aquest cel tan blau, on l'aire sembla tan sovint una manyaga, on dóna tan de bo veure les coses a finestra oberta, sense el tel d'uns vidres?

A París, a Londres, la gent va dalt dels imperials enfundada dins dels impermeables que tapen cap i tot. Així la gent, dalt de l'imperial, toma el plugim o la grossa pluja, o la neu, o senzillament—quan el temps és benèvol—navega dins de la boirina.

—Veieu, això si que és una cosa desagradable que no puc comprendre. Això no m'agradaria de navegar sota la neu o la pluja, tapat per damunt de les orelles, guaitant només per un forat, treient fum del nas i de la boca com un bou que llaura en una plana nòrdica...

—Però l'imperial aquí seria una delícia i una cosa esbelta. Ara, quina lletjor amb aquests cotxes que semblen conductores de persones, aplanades a terra com a veïcols mirats des de dalt de la Torre Eiffel...

—Trobo que mireu molt prim—respòn l'home pràctic.—Jo no m'hi enfundo amb això de la lletjor o la bellesa de les coses. En quant als autobusos, la qüestió és que no facin gaires desgràcies...

—I que fossin més baratets que els tramvies—respòn un altre encara més pràctic.

—I que anessin més depressa—diu un tercer.

—Vaja, aquí a Barcelona no es pot presentar cap novetat—diu un quart;—tot és crítica, de tot es malparla... Ja veurem que diran els diaris.

—Ah, això segons els passes que reparteixi l'empresa!

**

Hi ha qui diu que això dels autobusos és un gran encert, que lo que necessita Barcelona és moltes línies de autobusos que es fiquin per tot arreu, que la creuin de part a part i en tots sentits, en tant que

CINE

COM ESTÀ EL CINE!

—Ai, Déu meu! Fins en els cartells ja ens parlen descaradament de la sicalipsis.

lo del Metropolità és una mena de deliri de 'grandesa que ha tingut Barcelona.

Barcelona, així que s'ha fet una mica gran, ha sentit enveja de París, Londres i altres enormes ciutats i ha dit:

—Vull una joguina que elles tenen i jo no!

—Quina?

—Un metropolità!

—No veus que ets petita?...

—Bé el té Madrid...

—Ah! Això no té volta de full. Si el té Madrid, l'has de tenir tu, però millor, més bonic i més sòlid i... demés tindràs autobusos. I si ara no t'aixamples, encara que només sigui de satisfacció, ni mai!...

:: GLOSSARI ::

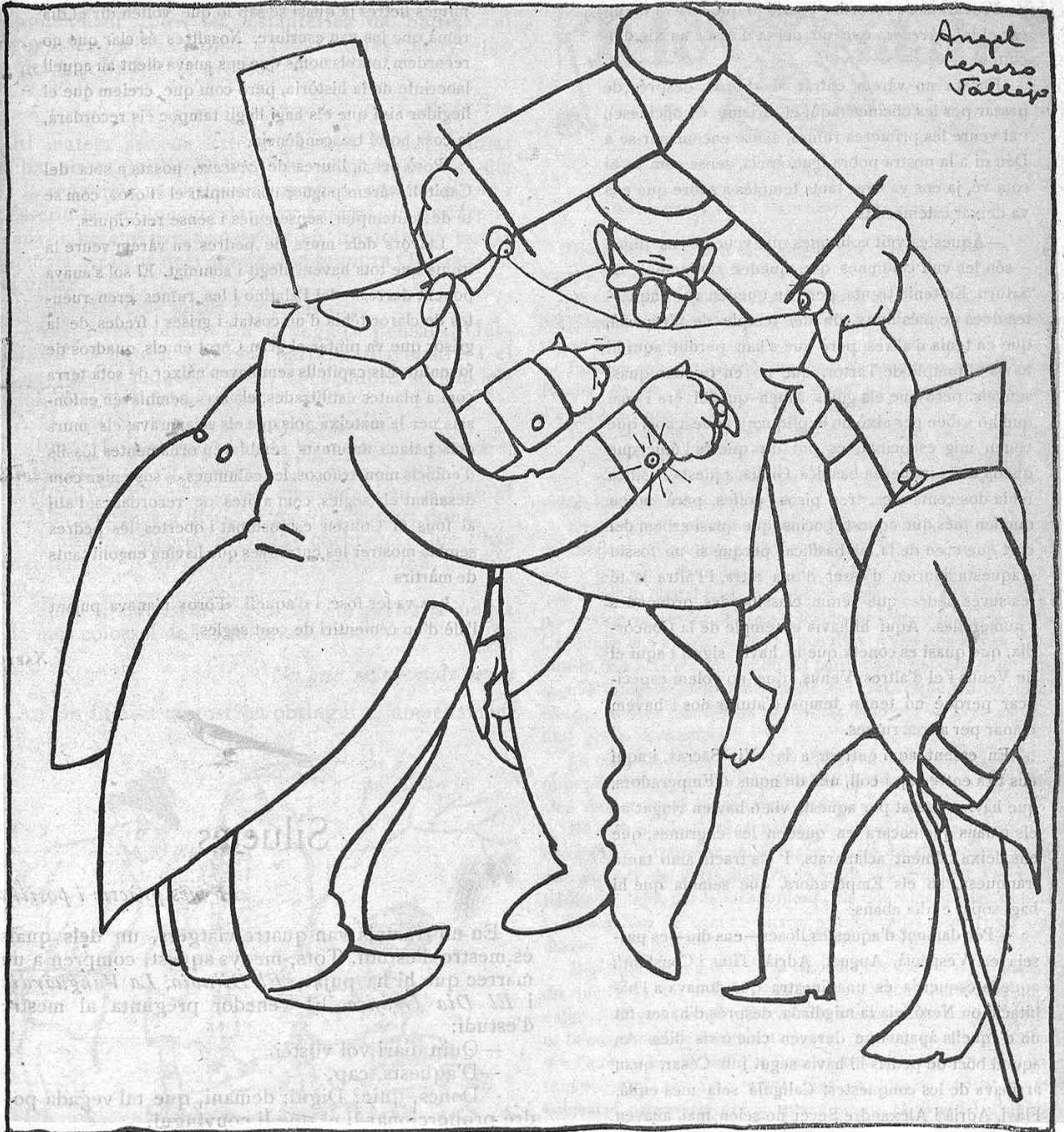
Des de Itàlia

EL «FORO» ROMÀ

Als primers dies d'ésser a Roma, un dels espectacles que un desitja tornar a veure és el «Foro».

Tots, més o menys, quan erem joves havíem llegit la història de Roma; tots sabem que el «Foro» romà és el bressol de la gran ciutat; tots l'havem vist

ESTENDEU A LA BIBLIOTECA DE BARCELONA

LA NOVA SENSACIONAL

—Que vingui, bé; però que no comenci a fer concessions.

en fotografia, en litografia, a l'oli, a l'aquarel·la. a l'aguait, però la seva història a quasi tots se'ns ha anat esborrant de la memòria. Només queden alguns savis, alguns arqueòlegs i els *cicerones*, que sàpiguen, quasi del cert, lo que són i lo que signifiquen aquelles pedres venerables.

Com que nosaltres no coneixíem, als primers dies d'ésser a Roma, ni cap arqueòleg ni cap savi que ens pogués acompanyar an aquesta històrica visita, no vàrem tenir més remei que valguer-nos d'un dels *cicerones*, de que parlavem a l'altra glosa, i el tal guia ens va omplir el cap de tant monument i de tanta ruïna, que encara avui, quan hi pensem, sembla que patim del mal de pedra.

Provarem de recordar un xic lo que ens va explicar el tal *cicerone*, que no deixa d'ésser un xic difícil.

Encara no vàrem entrar al «Foro», després de passar per les oficines (aquí el turisme és oficinesc), i al veure les primeres ruïnes, sense encomanar-se a Déu ni a la nostra pobra ignorància, sense com va ni com vé, ja ens va tirar tants temples a sobre que ens va deixar estemordits.

—Aquestes vuit columnes que veuen—ens digué—són les vuit columnes que queden del temple de Saturn. En tenia trenta, però en queden vuit; aquestes dues de més lluny són del temple de Vespacià, que en tenia d'altres, però que s'han perdut; aquí hi havia el temple de Tartor, que no en queden quasi senyals (però que els guies saben que hi era i com que ho saben per això ho expliquen); aquest bocí que veuen mig esbocinat, es pot dir que és l'únic que queda de la immensa basílica Giulia; aquesta basílica tenia dos cents arcs, tres pisos i golfes, però no en queden més que aquests bocins, que quasi sabem del cert que eren de la tal basílica, perquè si no fossin d'aquesta haurien d'ésser d'una altra, i l'altra ja té les seves pedres que tenim classificades, ordenades i numerades. Aquí hi havia el temple de la Concòrdia, que quasi es coneix que hi havia sigut, i aquí el de Venus i el d'altres Venus, que no volem especificar perquè no tenim temps d'aturar-nos i havem d'anar per altres ruïnes.

En essent aquí entrem a la «Via Sacra», i aquí ens tira entre cap i coll, una de noms d'Emperadors, que havien passat per aquesta via o havien vingut an els palaus que encara en queden les engrunes, que ens deixa talment aclaparats, i els tracta amb tanta franquesa, an els Emperadors, que sembla que hi hagi sopat el dia abans.

—Per damunt d'aquestes lloses—ens diu—es passejaven Vespacià, August, Adrià, Titus i Constantí; aquella esquerra és una finestra que donava a l'habitació on Neró feia la migdiada, després d'haver fet un d'aquells àpats que duraven cinc o sis dies. An aquell bocí de pedres hi havia segut Juli César, quan arribava de les conquestes; Calígula seia més enllà, Flavi, Adrià i Alexandre Sever no seien mai, anaven sempre muntats per a anar-se preparant l'estàtua; a Flavi Constantí Màxim no el coneixem com a Vespacià,

però encara en queden bocins diguem-ne de grava arqueològica que algun dia es coneixeran, i aquí Calígula, i allí Casius, i més enllà Marc Aureli, i més lluny Trajà, i després Titus.—Ens tirava els Emperadors com si fossin reis de cartes i juguessim a la bescambrilla.

I d'allí a la Mitologia. Els déus que va arribar a retreure, que Saturn, que Júpiter, que Apol, que Afrodita, que Venus, i altres Venus, an aquella conferència d'erudició que va de camí es necessita ésser *cicerone*, i haver freqüentat els «Foros» amb la dida o amb la mainadera, per a recordar-ne la meitat. Sobre tot a l'ésser al Palatino, allò va ésser un terrabastall de capitells i de làpides d'aquelles que amb dues mitges lletres ja quasi se sap lo que volien dir el dia romà que les van escriure. Nosaltres és clar que no recordem tots els noms que ens anava dient an aquell laberinte de la història, però com que creiem que el llegidor així que els hagi llegit tampoc els recordarà, la cosa no té transcendència.

Però per fi, lliures de *cicerone*, posats a sota del Capitoli, vàrem poguer contemplar el «Foro», com se té de contemplar, sense guies i sense retòriques.

Lavors dels murs de pedres en vàrem veure la Roma que tots havem llegit i somniat. El sol s'anava ponent darrera del Palatino i les ruïnes eren ruïnes de claror tèbia d'un costat, i grises i fredes de la grisor que va pintar el gran Corot en els quadros de joventut. Els capitells semblaven nàixer de sota terra com a plantes estilitzades; els arcs semblaven enfonsats per la mateixa pols que els aclaparava; els murs dels palaus arruïnats semblaven ornaments fòssils d'edificis monstruosos, les columnes es sostenien com desafiant els segles, com a fites de recordança, i allí al fons el Coliseu escrostonat i obertes les pedres sembla mostrar les entranyes que havien engolit tants de màrtirs

I es va fer fosc, i d'aquell «Foro» n'anava pujant l'alè d'un cementiri de cent segles.

XARAU

Siluetes

Lo més pràctic i positiu

En un tramvia van quatre viatgers, un dels quals és mestre d'estudi. Tots, menys aquest, compren a un marrec que hi ha pujat, *El Diluvio*, *La Vanguardia* i *El Día Gráfico*. El venedor pregunta al mestre d'estudi:

—Quin diari vol vostè?

—D'aquests, cap.

—Doncs, quin? Digui; demani, que tal vegada podré proporcionar-li el que li convingui.

—Ca! A mi em convindria un *diari*... encara que només fos de nou o deu pessetones.

Embotonadura

Previsor i recelós el senyor Esteve, cada dia es lleva d'hora per a obrir personalment el magatzem i resseguir ses dependències. Amb gran sorpresa veu en un recó, mig amagat, a un jove net fill de gitanos i el senyor Esteve, un cop refet de l'espant que li ha ocasionat tan sobtat *enquantre*, li diu:

— Què hi fas aquí, *granuja*?

I el petit païet, sense immutar-se, li respòn:

— *Ez uzté er principá?*

— Si; què volies?

— *Pue na... que he venio aquí pa ve si le fartaba a uzté un botone.*

I no n'hi feia pas falta un, sinó que, requisades detingudament totes les estanteries de botons, el senyor Esteve en va trobar a faltar no res menys que una dotzena i mitja de grosses.

Avarícia

El mateix senyor Esteve passava l'istiu, amb sa família, en un poblet rodejat de muntanyes. Un dia ell i la seva muller sortiren al camp a donar un tom i en ésser a la confluència de tres camins va quedar-se el senyor Esteve parat en sec com hipnotitzat per la influència atraient dels abims, i la senyora Quima li v7 preguntar:

— Què fas? Què mires tan enfavat?

— Res; estava mirant i a la vegada pensant, *Qui-meta*, que si aquest profund barranc fos nostre i el teníem ple de monedes d'or, sens dubte seríem els mortals més rics del món.

A lo qual va replicar la senyora Quima:

— Fuig, home, fuig! Amb la meitat en tindriem prou i encara ens en sobraria.

I el senyor Esteve, sense encomanar-se a Déu ni al diable, començà a dir impropèris a la seva dona.

— I ara!... Barbre, més que barbre!... Què t'has tornat boig?... Amb quin dret m'insultes tan brutalment?

— Amb el mateix dret que tu em *quites* la meitat de la més colossal de les fortunes.

Un que mira molt prim

An En Lluïset tantost ha obtingut el nomenament

ELS EXITS DEL «ROMEÀ»

Palmas i llores

de *Vista*, l'han enviat a exercir el càrrec a la Duana de la frontera de la Vall d'Aràn, un dels llocs n s inhospitalaris i menys *productius*; i el xicot, tot mal humorat, diu a la seva família:

— No hi vull anar on m'han destinat.

— I per què no hi vols anar, veiam?

— Perquè en tornar a Barcelona tothom em diria que vinc de la Vall d'Aràn.

AGULETA

ROMEÀ

INAUGURACIÓ DE LA TEMPORADA DE TEATRE CATALÀ

Dimecres va fer vuit dies, tingué lloc la inauguració de la temporada de teatre català.

La companyia, fa o no fa i amb lleugeres variants, la de sempre. Hem de dir de passada que és de les que no permeten esperar-ne gaires coses.

Tal com estava anunciat, omplien el programa dues estrenes *Palmas i llores*, d'En Pompeu Creuet, i *Per tu ploro, Merceneta*, d'En Josep Burgas.

Tota l'acció de la darrera obra d'En Creuet, es desenrotlla en un ambient fred, artificios i, fins alguna vegada, netament arbitrari, però d'una arbitrarietat tan fora de mesura, que tot veient-ho ens costava de creure.

Es cosa que molt ens desplauria ésser titllats de poc aimants de Catalunya. Creiem que, sobre tot amb l'art, s'ha de lluitar amb ella i per ella. Però fer art per Catalunya, entenem nosaltres que és fer-lo d'aital faísó que aquest pugui ésser admirat per propis i estranys, venint obligats a fer-ho així, sobretot aquells que a Catalunya han assolit un nom i que dins d'ella segueixen sustentant-lo. Els artistes no han de fer patriotisme del que en diríem de segona categoria, sinó patriotisme enlairat, esplendorós, que no pas per la seva estridència faci vibrar, sinó per la seva espiritualitat, per la seva emoció.

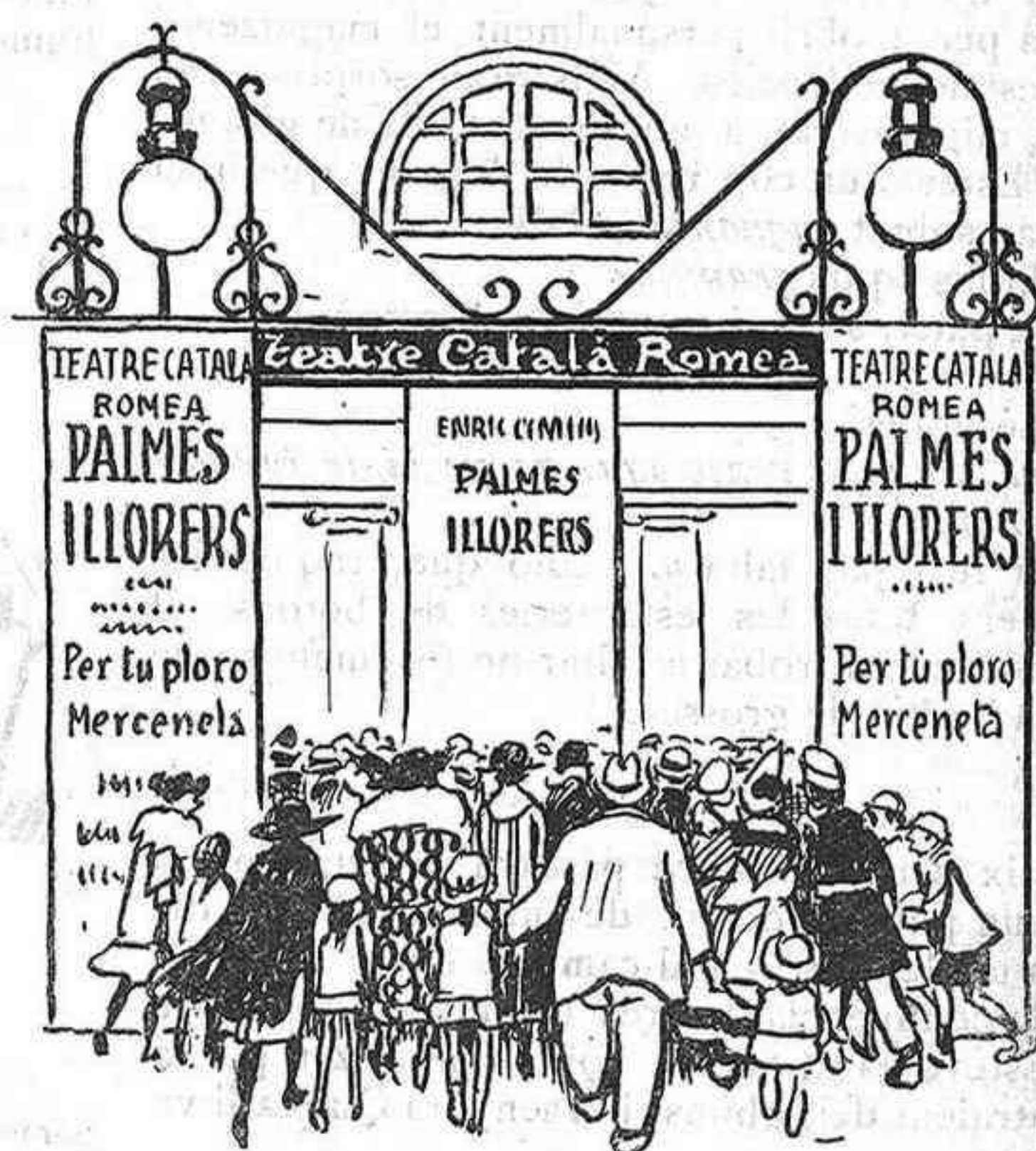
La comèdia *Palmas i llores*, obligats a classificar-la, en diem obra patriòtica, però no pas d'aquell patriotisme que parlàvem sinó del de segon o fins tercer ordre.

Bé està que en llocs a propòsit, qui pugui fer-ho esperoni a uns i altres a treballar per al teatre català. Lo que no està gens bé que es parli de certa manera de quins si han deixat l'escena catalana, ha sigut per la mesquinesa dels que més devien defensar-lo. I això, tan bé com nosaltres, pot saber-ho l'autor de *Palmas i llores*.

Mirant el caire moral de la comèdia estrenada al «Romeà», cal dir que és del tot pèssim. Només cal fer notar que un dels personatges, botiguer, senyor Esteve fins al moll dels ossos, tot d'una es fa empresari de teatre català quan veu una possibilitat d'obtenir l'amor o lo que sigui de la primera actriu. Aquesta solució ens sembla pròpia per a un sainet. Fins an aquest resultat, no hi ha l'elevació necessària per a que s'admiri el sacrifici d'un home. Fa riure.

Altres coses hi ha dignes d'ésser notades en la comèdia *Palmas i llores*. No cal. N'hi ha prou amb dir que *Palmas i llores* no està a l'altura d'En Creuet.

ELS NOSTRES TEATRES

Per tu ploro, Merceneta, és un quadret de costums, una d'aquelles cosetes a les que ens té acostumats En Burgas. Potser la seva darrera producció no té la sotilesa de les anteriors. No obstant, es deixa escoltar i fins interessa.

— L'endemà de la inauguració de la temporada, dijous, van represar-se les funcions per a infants.

Estrenaren *El príncep blanc*, d'En Josep M.ª Folch i Torres, qui, seguint la seva vella costum, tot ho fa menys obres per a infants. Cal un altre teatre per als nois. I ja havem vist, no d'ara, de sempre, que el senyor Folch i Torres no és pas el més indicat per a fer-ho.

Entre una cosa i altra, pobre temporada de teatre català!

NOVEDADES

Han vingut a augmentar els escaients números que amb tant d'èxit actuen a aquesta casa, la *Troupe árabe*, vuit saltadors que fan tota mena de salts haguts i per haver; *Les 3 Júpiter*s, barristes còmics que amb les seves tamborelles fan passar l'estona d'allò més bé, i els tres braus presentats per l'Artur Manzano que, montat amb la seva *jaca zamorana*, fa fer més coses als braus que En Belmonte i el Gallo junts.

GOYA

El negoci es el negoci és la darrera obra represa per En Morano, en la que com sempre ha obtingut un dels seus millors èxits.

Per a molt aviat està anunciada l'estrena de la comèdia *El honor de los demás*.

— La empresa del «Goya» ha organitzat una sèrie de *matinées* que, segons sembla, assoliran un èxit complet.

POLIORAMA

En el bonic teatre de la Rambla, sempre tan concorregut, di-vendres tingué lloc la represa de la bonica comèdia *El libre cambio*, obtinguent una excel·lent acollida molt merescuda, sobretot per l'acurada interpretació que se li donà.

ESPAÑOL

Han seguit amb èxit creixent les representacions de la traducció d'En Lluís Capdevila, *La rectoria* i les d'*El gall que no canta*, en les quals En Santpere fa les delícies del públic.

El programa va ésser reforçat amb algunes representacions del vodevil *El 69 muntat*.

Darrerament s'ha estrenat el passatemp *Pinyak contra Mux-Thegoth*. Es tracta d'una coseta sense importància a no ésser el il·luminat que de les seves facultats còmiques fan En Santpere i l'Alfonso.

CÓMICO

Acabades les representacions del drama *La mujer amante*, veritable creació d'aquesta companyia, dissabte es reprengueren les representacions dels dos populars drames *Don Juan de Serrallonga* i *La bandera de la muerte*, palesant una vegada més la companyia Rojas-Caparó, el seu encert i bona voluntat en la interpretació de quantes obres se'ls hi confia.

La presentació molt acurada.

Dijous havien de començar les representacions dels populars *Tenorios*. En parlarem.

COMEDIA

Dissabte i diumenge es representà, amb gran èxit, la formosa obra, *Mal pare!*

Les excel·lents actrius, senyores Callejas i Monasterio, feren un treball digne d'encomi en llurs respectius papers. Igualment el senyor Claramunt va fer una veritable creació d'un dels personatges episòdics de l'obra. No menys encertats els senyors Fornaguera, Adrià, Xuclá i Doménech. El senyor Trull, exceptuant el final de l'acte tercer, poc ajustat.

PRINCIPAL-PALACE

Segons sembla, aviat podrem admirar la revista *Cri-Cri*. A jutjar pels treballs i preparatius portats a cap, *Cri-Cri* dei-

L'hoste a la seva dona.—Imposible ir a ningún teatro en esta ciudad. Todo es género extranjero!

xarà molt enrera les que l'han precedit, malgrat el luxe i riquesa amb que aquelles foren presentades.

TEATRE ESCOLA

El proper dia 28, a les deu de la vetlla, tindrà lloc en el local d'aquesta Entitat, Consell de Cent, 264, la primera de la sèrie de funcions teatrals, organitzades per l'aventajad actor Pere Gener, amb col·laboració del senyor Conti.

En aquestes escollides vetllades teatrals, es representaran, demés de les més prestigioses del teatre estranger, obres d'En Ignasi Iglesias, Joan Puig i Ferrer, Ambrosi Carrión, Pous i Pagés, Avel·lí Artís, Ventura Gassol, Pompeu Cruet, V. Mora Alsinelles, J. Navarro Costabella i d'altres.

Ompliran el programa de la vetllada inaugural les formoses obres, *Primera volada* d'En Pous i Pagés i *La cançó dels catalans* d'En Víctor Mora Alsinelles, aquesta última sospesa la seva representació quan la funció patriòtica celebrada el 11 de setembre al teatre «Espanol».

Es de creure que degut a la immillorable orientació que porten els organitzadors d'aquestes vetllades teatrals, com pels valiosos elements amb que compten, constituïran un gran èxit.

MUSIQUERIES

Orquestra Pau Casals.—El dia 12 de l'actual, tingué lloc el primer concert de la sèrie anunciada per l'Orquestra Pau Casals al Palau de la Música Catalana.

La sala, plena d'una selecta i distingida concurrència, feia preveure un major rendiment que les anteriors temporades.

Omplien programa, selecte com sempre, el *Concert Bradenburgués n.º 4* de Bach, *Sinfonia en*

si menor (inacabada) Schubert, *El caçaire maleït*, C. Franck, i *Bacanal de Venusberg* del Tanhauser, R. Wagner.

Tot lo de Bach té una encisera espontaneïtat, incoats en ell, però on obté el gran màxim és en el «andante» del seu *Concert*, de gran emotivitat. Schubert en la seva *Simfonia*, encara que dita inacabada, com cap complerta, és de lo millor que ha produït aquest mestre. *El caçaire*, potser no a l'altura de les demés obres del gran autor, fou meravellosament executat, lo mateix que la *Bacanal*, palesant-se una vegada més la valor d'aquesta orquestra i el talent del seu mestre director, En Pau Casals.

Ahir degué tindre lloc el segon d'aquests concerts. En parlaré.

Orquestra de l'Associació Intima de Concerts.—Diumenge tingué lloc el primer Concert de Tercer Curs d'aquesta Associació, Començà amb l'*Obertura d'Ifigenia a Aulida* de Gluck, meravellosament interpretada en tot son enlairat encís. Seguia el *Concert Brandeburgués en fa* d'En Bach, executat per primera vegada per

una orquestra barcelonina i essent-ho d'una faisó justa en tota sa deleitosa formosor, mereixent els honors del bisat en l'*Andante*; també el mereixé el *Nocturn de Borodine*. En el *Concert* per a piano i orquestra en *do diesi menor* de Rimsky Korsakow, es traslluí una vegada més l'admirable tècnica del mestre Ribó. Finalment anà el preciós *Idili* d'En Barberá i *Dolly (Suite)* d'En Fauré, deliciosa i ben portada pel mestre Ainaud, de batuta molt serena.

Foment Martinenc.—Per al diumenge a la tarda, aquesta important entitat ha organitzat una gran vetllada artística.

Hi pendrà part la «Secció Coral» que dirigeix el mestre En Emili Gaya, el guitarrista En Josep Juliana i la llorejada «Societat Coral La Violeta de Clavé», dirigida pel seu mestre En Pere Jordà i altres valiosos elements.

Escola Catalana d'Art Dramàtic

INAUGURACIÓ DE CURS

Diumenge passat, pel matí, l'Escola Catalana d'Art Dramàtic inaugurà en el teatre «Eldorado» el curs 1922-23.

Després de llegir el secretari la Memòria dels treballs que l'Escola porta fets i de fer públic el veredict del Jurat per a fallar el concurs d'obres teatrals, resultant premiada la titulada *Matilde d'Anglaterra*, del poeta Ferran Soldevila, el senyor Ventura Gassol desenrotllà l'interessantíssim tema *El Nacionalisme en el teatre català*.

Fa remarcar el mercantilisme en que han c.igut molts dels nostres autors, mercantilisme que'ls ha portat a fomentar un teatre que s'anomena popular i sols pot dir-se'n groller i vulgar.

Explica els motius que té per a creure que les fonts del ressorgiment del teatre nacional deuen cercar-se a la llegenda. El senyor Gassol, entre altres personatges llegendaris ens fa retrat del Comte Arnau, i amb eloqüència meravellosa, amb tota la fogositat del que sent fins a lo més pregon de l'ànima lo que exposa, ens fa sentir tota l'emoció d'aquestes llegendes tan nostres, s.mpre tan riques i plenes d'infinitat de matisos, essent prou elles per a donar-nos una clara visió de lo que nosaltres som.

Parlà també del mal concepte que els autors, fent dignes excepcions, han fet formar de la nostra pagesia, fent-la servir de mofa i escarni amb el consentiment de tothom, quan, diu, en ells s'hi pot cercar l'estudi de: les més grans passions, afegint que no dóna dret an aquest escarni, an aquesta mofa, la història de la nostra pagesia, que compta amb fets que després han sigut l'exemple dels demés pobles, i cal recordar la revolta dels remences.

Encara que no era el seu propòsit anomenar a cap autor ni cap obra, no pot estar-se, diu, que ja donant-se compte de la veritat que és l'anar a cercar a la font de la llegenda la vida del nostre teatre, l'autor d'*El gran Aleix* i *La dama enamorada*, En Joan Puig i Ferrer, té acabada una nova producció titulada *Capitel lo*, afegeix que En Josep M.* de Segarra així mateix té enlestida una obra teatral glosant la guerra dels segadors, i per últim l'obra *Matilde d'Anglaterra*, d'En Ferran Soldevila.

De nou el senyor Gassol fa retrat an els que usant i abusant del nom de Catalunya i dels nostres tipismes, en fan una cobertora sagrada, diu, per a fer coses que no han sigut mai teatre.

Fa una crida a tots els autors, per a que ple el cor de confiança en l'esdevenidor, no fent cas d'afalacs, contribueixin tots a que el teatre català, sense delxar d'ésser ben nacional, pugui presentar-se amb digne ropatge arreu del món.

El senyor Ventura Gassol fou aplaudit sorollosament durant la seva brillantíssima disertació, perllongant-se per llarga estona, a l'acabar, la xardorosa ovació.

Finalitzà tan escalenta inauguració de curs amb la representació de la producció escènica de N'Alfred de Musset, *La nit d'octubre*, que ha traduït al català el distingit literat N'Alfons Maseras.

ELS DEPORTS

MAM, CORREDISSES I BOLETS

RESSENYA-DIALEG

En el tramvia

- De modo que no vens a veure cap partit aquesta tarda?
- No, m'estimo més anar al «Novedades» a veure els pallassos.
- Home, i tu ets un aficionat al foot-ball!
- Home! Crec que sí.

L'ENGUNIA

—Pobre de mi!... Quina feina se m'espera a treure taques de les levites!

L'ALTRE DON JOAN

— Aquí está Don Juan Tenorio para quien quiera algo de él.
— Espavilla't, Serrallonga, no et fiïs d'aquest que vé.

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
ATENEU DEL BARCELONÉS

— Doncs, no ho sembla.
— Doncs per a anar a un camp fangós i veure fer equilibris als jugadors, i no veure foot-ball val més veure els clowns. (Al cobrador del tranvia) Pari.
— Que't diverteixis!
— Merci. Ja em diràs per la nit en el cafè lo que ha passat en els camps.
— Fins més tard.
— Adeu.

En el cafè

— Creia que no vindries, i que t'hauries quedat enfangat.
— Doncs de ben poc ha anat. Figura't que he arribat al camp de l'Unió de Sans, i després de fer cua, mullar-me i sofrir totes les incomoditats, el partit entre els nois del «Barce» i els de l'«Unió» s'ha sospès i tot el públic hem tingut d'entornar-nos amb la pluja a otra parte.
Jo que si, agafo un auto i cap al camp de l'Europa falta gent.
— Bueno i que ha passat perquè estic enguniós.
— Veuràs, els nois del Sabadell varen arribar amb més fueros que En Millán de Priego, però com que els nois de l'Europa també portaven molt gas, l'Estruch va entrar molt aviat en funciones. En Molins agafa la pilota i a tot gas la corre, es veu en perill i la passa an En Bertrán i aquest fa el primer goal. Ovació, per part dels sabadellencs i la junta de l'Europa suspira.
Aquest goal va tenir la sort de fer despertar als davanters «europeos» que es llençaren contra la portalada de l'Estruch i després de molts intents de xuts, per fi, els europeus tiren un

corner que va rematar En Pelaó i ja tenim l'empat. Ovació dels socis del Europa.
Va seguir dominant l'Europa, però l'acertada defensa del Sabadell desfà tots els intents de atac dels de casa.
Es va tirar un penal contra el Sabadell i l'Estruch va rebrar del «carpó» tenint que ésser retirat del camp, substituint-lo En Muntané.
En un atac del Europa En Muntané que li venia ampla la porta recollí una pilota, se li va escapar, i En Julià que estava al tanto, la fa entrar. Gran ovació i entusiasme entre els europeus.
Es clar que ha guanyat l'Europa, però el Sabadell bé ha demostrat ésser un equip de cuidado i donarà més d'un disgust.
— Que saps del Español-Avenç?
— Veuràs. Es veu que l'Español, no volguent ésser menys que'l seu eterno rival, ha volgut perdre el primer partit. A les ordres d'En Baonza es varen alinear el dos equips i la lluita va ésser força interessant guanyant qui tenia millor conjunt, per lo qual els nois de Sant Andreu varen tenir més sort. El resultat fou de dos goals fets per En Molera, que va estar bregant molt.
— I del Martinenc-Tarrassa, que en saps?
— Que també els primers varen apuntar-se dos punts, guanyant per dos goals als súbdits d'En Sala, que per més que feren no pogueren donar cap disgust an En Palleja.
— Quin resultat han tingut l'Espanya i l'Atlètic de Sabadell?
— Veuràs, com que els dos equips són bons xicots, després de jugar l'hora i mitja, varen acabar el partit amb un empat a un goal, per lo tant, un punt a cada u i tothom tan content.
Ah! el Júpiter i el Badalona, en vista del mal estat del camp, varen suspendre el matx i prou de foot-ball que encara tinc els pantalons mullats i les sabates enfangades.

—Que saps de les 24 hores cicleres?

—Noi, que amb motiu de les pluges es va tenir que suspendre a les onze del matí, i va ésser una verdadera llàstima, puix la carrera era una delícia, doncs amb tantes *primas* com es donaven els corredors pencaven amb força entusiasme.

Al suspendre's la cursa la situació dels corredors era En Regnier-Llorens i En Dupuy-Ali Nefatti, 2023 voltes i els següents En Alegre-Fristcher y germans Narcy amb dos voltes menys.

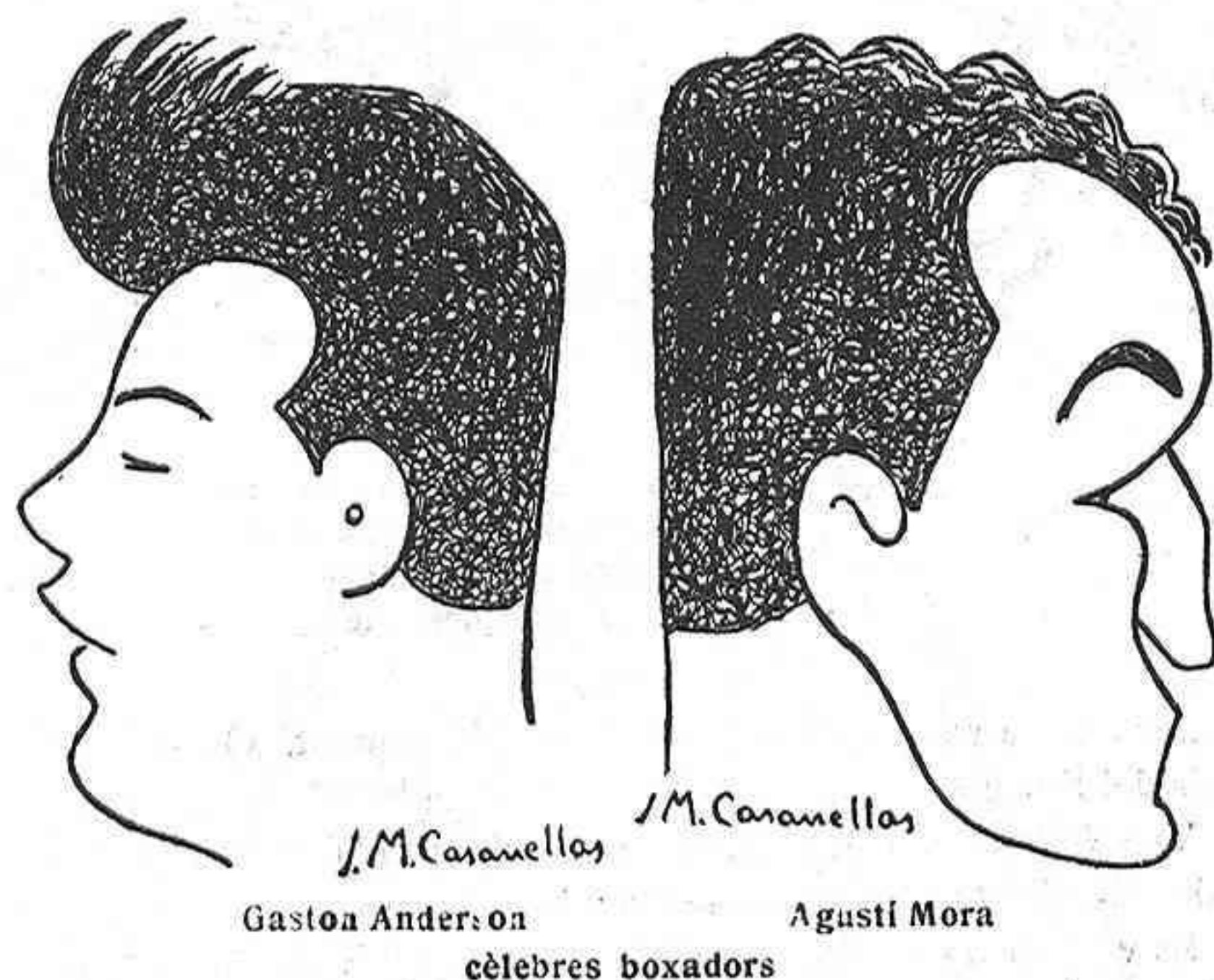
—I de la marxa atlètica?

—Aquesta també es va celebrar, malgrat de la pluja, i fou un èxit aclaparant pels organitzadors en tots els istils. Després d'una carrera esplèndidament portada pels corredors es varen obtenir els següents resultats: Primer En Charlot (no En Chaplin sinó l'Albert) del Espanyol, que va pençar 5 h. 14 m. $\frac{2}{3}$, amb més tranquil·litat que semblava que anés amb autobús; en segon lloc va arribar l'Albera, amb 5 h 20 m. 46 s., però ens va dir que una altra vegada correrà amb motoret. Ens semblava encertada l'idea; tercer En Badia. La classificació per punts va correspondre als corredors de l'Unió de Sans.

Total un gran èxit.

—Que hi ha de nou en boxa?

—Que al Iris fan cada dijous unes vetlles verdaderament admirables i en cada una ens donen grans sorpreses i és que En

Gaston Anderson

cèlebres boxadors

Agustí Mora

Taixonera i En Tusell en tenen la mà trencada amb això d'organitzar «soirées» de boxa i cada vegada hi concurreix més gent.

En la matinal del diumenge en el teatre «Novedades» també la gent hi va disfrutar de valent, puix hi va haver-hi dos k. o. i com que mentre feien la matinal plovia, els bolets varen ésser frescos i grossos...

Veuràs, amic meu, com que ja acabo les quartilles, pleguem i fins la setmana entrant que de tot en direm quelcom? No et sembla?

—Ho trobo encertat.

—Apa, doncs, paguem i anem a dormir.

NOLUS

D'EN SIMON GÓMEZ

L'Apa d'ençà que la Junta d'Exposicions va encarregar-li la biografia i estudi de la personalitat artística d'En Simon Gómez, va corrent adalerat cercant obres

i anècdotes d'aquell pintor, valent modernista del seu temps, per a guarnir el treball encarregat. I no en té prou amb això, sinó que ha destacat uns quants amics íntims per a que furguin per tots els recons procurant descobrir pintures, secrets i episodis de l'autor del *Penediment de Judes*.

I pensar que l'Apa s'hauria estalviat les empentes que ara passa, si a la Junta se li hagués ocorregut encarregar la història i miracles d'En Simon Gómez a un contemporani seu, que prou ne viuen encara! Però, què hi farem! El disbarat ja està fet. Ara el que cal és que tots procurem que el Simon Gómez de l'Apa s'hi assemblí tant com sia possible. Amb aquest intent només, anem a estampar tres anècdotes autèntiques d'aquell notable i displicent pintor:

L'artista

Era un marrec d'uns deu anys, quan una nit, els seus pares que vivien al Dormitori de Sant Francesc, notaren que no es trobava a casa a l'hora de sopar; l'esperaren endebades bella estona, pensant que devia estar jugant no gaire lluny; el cercaren més tard pels voltants de la casa i temien ja que li hauria ocorregut una desgràcia, quan el seu pare se li ocorregué pujar al terrat per si es trobés allí.

I allí es trobava, enfilat dalt de la torratxa sentat de cara al port.

—Què fas aquí, Simonet?—li preguntà dolçament per a no esverar-lo, l'autor dels seus dies. I el noi respongué amb el major aplom:

—Estic acabant una marina!

L'amic

Trobant-se a Madrid, en quin *Museu de Pintures* feu magnífiques còpies dels clàssics, se li presentà un jorn En Rubaudonadeu, que llavors la ballava magra i li manlevà la formosa capa madrilenya que tenia, per a assistir a cert enterro. En Simon no es feu pas pregar, i l'inquiet revolucionari se'n anà rumbejant la airosa prenda.

Passaren uns quants dies i com la capa no hagués sigut retornada, en trobar-se els dos companys casualment, En Gómez preguntà sornaguer:

—Com va anar l'enterro?

—Quin vols dir?...

—Aquell de la meva capa, home.

—Noi, perdona—exclamà escorregut En Rubaudonadeu—no tenia ni una pesseta i...

—Vaja, ja t'entenc la vas dur a treure taques.

Es posà seriós un moment, però recobrant el seu posat de tant-se-m'en-dóna, agafà l'amic pel braç, tot dient:

—Anem, anem...

—On vols anar?—demanà l'altre intrigat.

—A despenyorar la capa, home! No veus que tenim l'hivern al damunt?

El pare

L'excel·lent pintor no fou gaire afortunat amb els fills; en tingué quatre o cinc, mes sols ne pogué salvar un, l'*Enriquet*, que li tenia el cor robat i per la salut del qual vivia al camp llargues temporades.

Allí anà a cercar-lo un senyor vingut de Madrid, el qual li oferí la protecció directa del rei Alfons XII si volia passar a viure a la Cort, on podria fer una carrera brillant, donades les seves dots de pintor mo-

«EL CHICO»

El petit.—On anem?

El gran.—Menut, deixa't portar i no preguntis.

den. L'artista es sentí de sobte afalagat per l'oferiment; mes encertà a passar l'*Enriquet* jugant amb el cercol; en veure'l pensà amb els freds de Madrid, amb els perills del transplant, amb els fillets morts... i refusà agraidíssim i commogut l'ajud *real* i efectiu que tan obertament se li oferia.—C. ARBÓ

ESQUELLOTS

An En Victorià Benedicto, l'autor de *La Monyos*, els seus admiradors li han donat un banquet a Les Planes.

Les Planes compten amb una efemèride més. Esdevingueren històriques amb el memorable discurs del rei. Van ésser comparades a Covadonga. Ara amb el banquet an En Benedicto han sigut comparades a Annual. Com si diguessim l'hecatombe de l'art Camàtic.

L'altra nit vàrem estar al «Còmic» a veure el *Don Juan de Sevilla* allonga en castellà, fet per la colla d'En Rojas. El drama d'En Víctor Balaguer ens agradà més allí que al «Tívoli». Comprenem, per això, que al «Tívoli» tingui més èxit, car En Sagi-Barba amb *Les Calabreses* i coses per l'estil sempre ha portat gent. Si tot cantant aquest senyor passés per la maroma i al mateix temps té equilibris amb les mans com en fa amb la veu, no quedaria a Barcelona una rata sense anar a aplaudir-lo.

Ve'taquí que ara al «Novetats» fan *toros bravos*. Tot l'estiu que la *afición* es té d'accontentar amb magres *novilladas* i ara que comença a fresquejar el temps ens venen els toros quan menys ens ho pensavem. Si aquests toros són *bravos* de debó, portaran més gent al «Novetats» que En Sagi-Barba al «Tívoli».

Els de l'Ortas han fet aquests dies en el teatre «Eldorado» una comedieta que es diu *El Caprichito*. Una cosa que no arriba a capítol que petita deu ésser! Ens fa pensar en l'estima que es

tenen En Pich i En Cambó. Una cosa freda, de conveniència, un *caprichito*.

En «Eldorado» han fet també *El Conde de Lavapiés*. Es el comte de Godó. Primer va rentar els peus d'En Maura, després els d'En Romanones. Amb tot i ésser milionari, en això de rentar peus i raspatllar i llepar als de dalt, el comte de Godó és un home que sempre ha quedat bé. Es el primer, el de *la vanguardia*!

A l'«Español» fan *Pinyak contra Max-thegoth*. Uí! Com put a Montero tot això! Visca el rei de la xaronada! Ara està trist per això. No sabeu per què? Per lo de *La Monyos*. Diuen que diu: —M'han pres un assumpte; això em pertany a mi de dret propi; ningú sinó jo pot tocar aquestes coses: *Monyos*, *Caio*, *Noi de Tona*, la barrila analfabeta.. Això és el meu terreny! Perquè un no té el dret de posar *acotado*, com en els boscos?

I diu que vol provar de demanar-ho al Govern Civil!

Al «Nuevo» fan *Las golondrinas*. Si les cantés en Sagi-Barba ja podrien plegar els del «Tívoli».

I acabem amb els teatres:

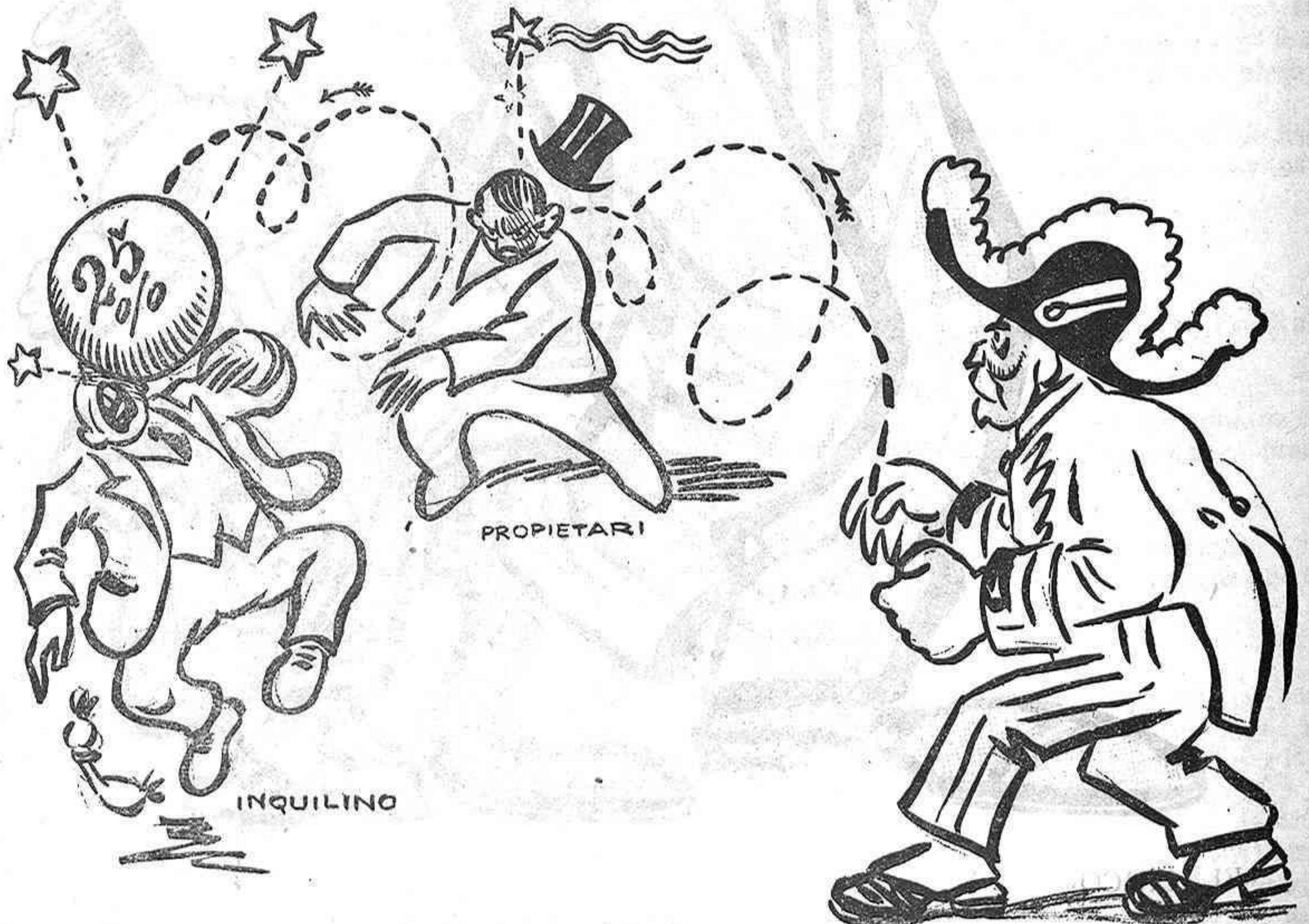
Al «Poliorama» donen *Baños de sol*.

Es lo que necessiten els del «Romea» per a curar-se l'anèmia que pateixen.

Sobre tot l'autor de *Palmes i llorers*, perquè l'anèmia és terrible quan es posa al cap.

Respostes pagades

P. Arenas: Es publicarà. Molt bé. Pot enviar més.—F. D.: Acceptat el seu treball. Eljimbernat: Està bé l'intenció, però l'assumpte i el desenrotlló són massa innocents.—M. Valdeperas: Anirà a l'Almanac.—Pep Cistellé: Un ho voldria aprofitar lo de vostè, perquè el pensament està bé, però és tan fluix d'expressió!—L'Avi: S'aprofitaran el seus escrits. Un d'ells va a *La Campana*.—Víctor Canigó: Es defectuós lo que envia. Vostè pot fer-ho millor, com ho ha fet altres vegades.—Andresito: Tinc moltes coses de vostè, en general boniques, que s'aniran publicant.

JOC PERILLÓS

On es demostra que sempre reb el més feble

Dentro muy pocos días se pondrá a la venta el popular libro

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica para 1923

Año XVI de su publicación

EL AÑO EN LA MANO contiene: Santoral, Calendario perpétuo, Memorandum, Agenda, Religión, Medicina, Higiene, Astronomía, Agricultura, Cocina, Literatura, Viajes, Teatro, Toros, Economía, Chistes, Notas de Guerra y de Paz, Fiestas y Fiestas Mayores de España, La Capilla Mayor de la Catedral de Toledo, Monumentos de la guerra, Los muertos ilustres, El Tenis, Juegos y entretenimientos, Elogio del Boxeo, A Papa muerto Papa puesto, Molinos de viento, Biografías de hombres célebres, Baños higiénicos, Las diosas de la mitología oriental, Antiguos guerreros japoneses, La moda en los casamientos, Los primates de la iglesia, España en Marruecos (De Melilla a Alhucemas), El hambre en Rusia, La tumba de Shackleton, Separatismo turbulento (Irlanda Egipto India), Grandes catástrofes, Notas de aviación, Reglas para el juego de ajedrez, Las ligas de fantasía, Landrú i sus víctimas, y una obra teatral completa de uno de los más renombrados autores.

Participación a un billete entero de la

LOTERIA DE NAVIDAD

Grandes regalos a los compradores del libro EL AÑO EN LA MANO

PRECIOS: { En rústica: Pesetas 1'50
Encuadernado „ 2'00

LUIS MILLÁ GACIO

OBRA NUEVA

Un tomo 8.º

Pesetas 5

Tratado de tratados de declamación

Segueix activament l'impresió de

L'Esquella de la Torratxa ALMANAC per a 1923

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en llurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, a més 30 céntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebalxes.

AQUELL PAGÈS...

—Veieu si m'ha escoltat?... Ara ja vé amb la dona.